

[Lasse Budtz]

Selvfølgelig må det være i vores interesse, at NATO, som vi er medlem af, og at USA, som er NATOs stærkeste nation, ved en radarstation som den i Thule kan blive advaret imod et eventuelt missilangreb. Det er det, Thuleanlægget skal anvendes til.

Den amerikanske og dermed den danske regering siger, at der ikke er tale om andet end en modernisering og en modernisering, der er tilladt ifølge ABM-traktaten. Nej, siger kritikerne, der er tale om noget mere. Man har udskiftet den gamle radar med en helt ny, der uimodsigeligt er langt mere avanceret, og det må man faktisk ikke ifølge ABM-traktaten, i hvert fald hvis man læser den på kritikernes måde, og man må slet ikke anbringe den dér, hvor den ligger, i Thule; man må kun anbringe den i periferien af det amerikanske landområde, og Thule er dog ikke amerikansk landområde.

Hvis kritikerne nu har ret, er det en meget alvorlig sag, for så er ABM-traktaten i fare. Det gør paradoksalt nok forhandlingsmulighederne lidt bedre – lidt bedre – at Sovjet efter alt at dømme og på helt oplagt vis, synes jeg, har overtrådt ABM-traktaten ved opførelsen af den nye radarstation i Krasnojarsk i Sibirien.

Vi er i Socialdemokratiet imod enhver overtrædelse, og vi er også imod den bredere fortolkning af ABM-traktaten, som Reagan-regeringen har bevæget sig henimod i den sidste tid. En bredere fortolkning åbner nemlig muligheder for afprøvning og udstationering af stjernekrigsvåben. Det vil betyde et nyt våbenkapløb både i rummet og på Jorden, og hvis Sovjet ikke udvikler sit eget stjernekrigsprogram, der formentlig ganske som det amerikanske aldrig vil kunne fungere effektivt, vil man i hvert fald svare med en væsentlig forøgelse af de strategiske langdistanceraketters antal, og så er vi inde i en udvikling i våbenkapløbet, som er næsten uden ende.

Det må med andre ord først og fremmest dreje sig om at beskytte den øjeblikkelige ABM-traktat med den hidtidige fortolkning, og det er givetvis også den holdning, flertallet i Folketinget har. Måske mener endda samtlige medlemmer af Folketinget rent faktisk, at man må bestræbe sig alvorligt for at bevare ABM-traktaten ganske som hidtil.

Højrepartierne kommer i hvert fald ikke i dårligt selskab internationalt set efter deres

egen mening, hvis de demonstrerer denne holdning. De kommer såmænd i selskab med NATOs generalsekretær, lord Carrington, Storbritanniens premierminister, Thatcher, Hollands og Vesttysklands ministerpræsidenter, Lubbers og Kohl, og talrige andre højreorienterede. En bred fortolkning af ABM-traktaten bringer våbenkontrollen i fare, har Helmuth Kohl direkte sagt.

Socialdemokratiet er af den opfattelse, at det også i forbindelse med Thuleproblemet må dreje sig om at beskytte ABM-traktaten af hensyn til nedrustningsmulighederne. Vi forstår godt, at nogle kan være i tvivl om, hvorvidt den nuværende amerikanske regering fortolker traktaten rigtigt. Den tidligere amerikanske regerings eksperter i det amerikanske flyvevåben mente ikke, at man kunne opføre en phased array-radar i Thule, fordi man frygtede, at man derved kom til at overtræde traktaten, og når nogle af de mænd, der forhandlede traktaten, bl.a. forhandlingslederen Gerard Smith og den juridiske rådgiver John Rhineland er nu er i tvivl, behøver man ikke at pege fingre ad dem, der deler tvivlen.

Men hvorledes løser vi så problemet? Meget naturligt har der været tale om at sende en uvildig dansk delegation til Thule og andre steder, formentlig for at finde en løsning, og det forslag skal vi nok få gentaget her i dag. Men vi tror ikke rigtig på, at en sådan delegation kan få den fornødne ekspertise, og for øvrigt nægter jo ingen, at der er tale om en phased array.

Problemet er så, om radarens opførelse netop dér i Thule kan tillades, og det er altså et juridisk problem, et traktatproblem af storpolitisk karakter.

Vi er derfor instillet på, at parterne selv må løse fortolkningsproblemerne i Thule og andre steder. Den amerikanske videnskabsmand Peter Zimmerman, der i mange år har arbejdet med rustningskontrol, og som kan læse dansk og har læst udenrigsministerens rapport, hører til tvivlerne. Han tvivler endda meget stærkt på Thuleradarens lovlighed, men han skrev ikke desto mindre i tirsdagens Information, som på glimrende vis har offentliggjort utallige meget spændende artikler om spørgsmålet, bl.a. følgende:

»Faktisk ville det være upassende, hvis Danmark lagde større vægt på sin egen vur-